

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi polji in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru.

Štev. 4. V Mariboru 20. februarja 1875. Letnik III.

Jana Amosa Komenskega Informatorium sole materinske, *)

*to je pravo in jasno razsvetljevanje, kako pobožni starši i sami i po pestunjah i pestunih in drugih pomočnikih svoje najdražje blago, svoje ljube otroke, v njihovih prvih in začetnih letih umno in pošteno, Bogu k slavi, sebi k veselju, svojim otrokom pa k zveličanosti voditi in vaditi imajo. **)*

Pustite male k meni priti (pravi gospodin), in ne branite jim; kajti njih je nebeško kraljevstvo. (Mat. 10. 14.)

Pobožnim in kerščanskim staršem, oskerbnikom, pestunom in vsem, ki se pečajo z dojenčki, serčni pozdrav!

Hoteč vas poučiti o vaših dolžnostih in o srečnem izpolnjenju teh, moji ljubi, mislim, da je neogiblivo potrebno najprej pokazati:

- I. Kako veliko in drago blago je Bog izročil vam, katerim koli je deco v oskerbljevanje zaupal.
- II. Zakaj je jo izročil in k čemu jo napeljevati imate.
- III. Da mladina popolnoma brez vodstva in vaje k dobremu biti ne more.

Kedar bodem to troje razložil, bom prestopil k reči sami; pisal bom pa, v čem je to vodstvo in ta vaja, in kako bi se pobožno, sveto in ljubeznjivo izvrševati mogla.

Pomagaj nam Bog!

*) Slavneza slovanskega pedagoga Komenskega pozna vsak učitelj; tudi slovenski učitelj ga spoštuje kot prvaka pedagogov, zlasti kot prvaka slovanskih pedagogov. Radi tega more biti le vsreženo č. čitateljem „Slov. učiteja“, da jim tu podajemo prav izverstni spis tega moža, kojega nam je iz srednje českega jezika, v kojem je Komenski pisal, poslovenil realkin učitelj v Ljutomeru, g. Ivan Kryl. Jezik je sem ter tja nekoliko terd in stavki so večidel neprilieno dolgi; to izvira od besedne prestave, katere se je g. prestavljatelj nalašč deržal, da s tem č. čitatelji spoznavajo tudi nekdanji česki slog in pisavo in — nazore. Uredništvo.

**) Spis ta je spisal naš slavni Jan Amos Komensky, oče realnega šolstva, rojen v Nivnicah blizo Ogerskega Broda na Moravskem, najslavniši pedagog, kateri je v dobi 17. stoletja prvi s podstavnimi resnicami

I. Poglavlje.

Otroci, najdražji božji dar vredni so najpriidnišega oskerbljevanja.

Da so otroci drago in imenitno blago, o tem poučuje duh božji po Davidu tako govoreč; „Glej, delež gospodov so otroci; plačilo je telesni sad. Kar pušice v roki mogočnega, to so otroci pregnanih. Blagor človeku, kteremu so želje spolnjene po njih.“ (Psalm 127). Aj glej, blagor je človeku ki otroke ima!

Iz tega se tudi razvidi, da Bog, kedar najljubše z nami ljudmi govoriti hoče, nas otroke zove, kakor da bi o nobenem ljubeznjivšem in prijetnišem naslovu ne vedel; in nasprotno, kedar se o neredih človeških serdi, jezi se največ zato, da darujejo Molohu svoje sinove in svoje hčere, ne pa njemu (Leo 20, 2. Jerem. 32, 35.) In to je še posebno, da Bog otroke tudi teh brezbožnih malikovavcev svoje otroke, ki so njemu rojeni, zove, (Ezeh. 23, 37.); s tem naznanjuje, da je mi ne kot svoje, ampak, kot božje, Bogu rojene otroke, ceniti imamo. Za to se pri Malahiasu (2, 15.) zovejo otroci seme božje: iz kterega namreč rodbina božja postaja (Djan. ap. 17, 29.)

In iz tega vzroka je hotel večni in slavni sin božji, v človeškem telesu se razodevši spočet, ne samo k otrokom prištet biti, ampak je imel ž njimi posebno prijazno svoje veselje, kakor s svojimi bratci in sestričicami; ž njimi se je bavil, je na roke jemal in poljuboval (Mar. 10, 16.); a tudi pridno je opominjal, da se varujemo, da bi mi malih otrok ne razžalili in ne pohujševali, ampak jih kot njega samega spoštovali, i nesrečo tem prerokoval, kteri bi te male žalostili (Mat. 18, 5, 6.)

Ako bi kdo hotel se ustavljati in preudarjati: zakaj Bog otroke tako spoštuje in zakaj bi mi je ko nekaj dostojnega spoštovali? ta bo našel dosta vzrokov. Ako se ti vidijo otroci kot nekaj slabega, ne glej na to, kar so sedaj, ampak kar imajo biti, in spoznal boš vrednost njihovo. Oni so posebno zato rojeni,

rationelne filosofije se pokazal. — Životopis tega učnega moža je menda vsakemu slavjanskemu učitelju znan. Naj se torej tu pove nekaj iz zgodovine tega spisa!

Že l. 1548. preselili so se bratje češki (na Moravskem moravski zvanj) iz Češkega in uselili so se v Lešno na Poljskem. V tutej novi domovini se je tem izselnikom tako dobro godilo, da po bitvi belogorski (blizo Prage l. 1620) je veliko število bratov, kot naslednikov nauka Husovega, primoranih, domovino svojo zapustiti, in k svojim rojakom preseliti se. Z bolnim srcem je moral tudi naš J. A. Komensky zapustiti svojo materno deželo in šel je s svojimi tovariši v Lešno. Tu je spisal med drugimi filofsikimi spisi svojo „Didaktiko“ in kot dodatek toti spis zvanj „Informatorium školy mateřské“.

Ker je l. 1856. sloveči češki zgodovinpisec dr. Anton Gindeli v Lešno prišel, iskavši na svojih potih v tujih deželah listine češke, kterih se mnogo v tujih deželah nahaja, našel je ta spis z drugimi listinami češkimi v arhivu nekđaj bratovskem, ki se zdaj nahaja pri ovi občini reformovani, katera se še sedaj bratovska zove. Oba spisa, Didaktika in

da bi bili za nami ne le prebivalci sveta, gospodje in vladarji okroga zemljskega, uradniki in regenti božji med drugimi stvarmi; ampak tudi z nami skup deležniki kristovi, kraljevsko duhovništvo, ljud sveti in pridobljeni, tovariši angelov, sodniki vragov, veselje nebes, groza pekla, dediči visokosti in vseh neskončnih vekov. Ali se more kaj slavnjšega imenovati?

Filip Melanhton, kakor dobro vem, imel je navado, v šolo med mladino stopivši, odkriti se in reči: Salvete reverendi domini pastores, doctores, licentiati, superintendentes; salvete amplissimi, consultissimi, ceberissimi, doctissimi consules, praetores, iudices, praefecti, cancelarii, secretarii, magistri, professores etc. (T. j. Serčni pozdrav vam, častiti gospodje duhovniki, doktorji, dehanti; imenitni modri in posvetovalni gospodje predstojujki, uradniki, kanclerji, sekretarji, mojstri, professorji ita.) Kedar je to od nazočih ko šala sprejeto bilo, je rekel: „Ne šalim se, ampak resnobno govorim; kajti vidim je ne kot takošne, kar sedaj so, ampak kot take, za kar so se namenili in kar bodo; prepričan sem, da bodo iz tega množstva izšli taki možje, čeravno pa tudi nekaj plev in tresek odpade“.

Ako je to govoril mož odkritoserčno in umno, čim več imamo mi misliti in govoriti slavno in pošteno o otrocih, kakor je bilo že omenjeno; kajti Kristus razodetelj skrivnosti božjih je odkrito naznanil, da takih je kraljestvo božje. (Mar. 10, 14.)

A ne le z ozirom na to, kar otroci biti imajo, ampak tudi na to, kar že so, vidi se, da so predrago blago božje, in to imajo tudi staršim svojim biti. Bogu za to:

Pervič, da so kot podoba božja še nepokvarjeni, ker so nedolžni (Jonas 4, 11.); gotovo se niso razen prirajenega greha svojih staršev zničem pokvarili. Da Bog na to gleda in to pri njih visoko ceni, vidno je iz onega govora k Jonasu in na drugih mestih iz svetega pisma.

Drugič so oni najgotovejši in najčistejši Kristov odkup in

Informatorium, sta bila spisana izvirno v jeziku českem, ker je Komensky, čeravno v pregnanstvu, vendar imel upanje, da se nekdanj zopet v svojo domovino nazaj bođe povrnil; za to je pisal v jeziku českem, hotevši narodno šolstvo na Češkem organizirati in povzdigniti, kakor sam v svoji „Didaktiki“ pravi: „L. 1650. 20. julija. Smiluje-li se kdy Buh, a otevře zase bránu do vlasti a k zakládání škol svobodu, — v dedikaci užiti i toho za důvod, že kdysi školy majie špatně, tvořovali se peregrinacimi, tam lapati a nahražovati troufajice. Nyni s těch troštů sešlo po schuzení všech všu y. Pročež nejlepší pod nebem rada, doma sobě vyzdvihnouti školy hluché k naučení tím šťastnějšímu mládeže“. S tem hoče J. A. Komensky reči, da, ako se Bog usmili in zopet odpre vrata v domovino in dá svobodo k osnovanju šol, tedaj si bodo z božjo pomočjo brajše česki zopet slavne in dobre šole napravili.

Žalibog, da se to njemu ni posrečilo; popotoval je torej po tujih deželah in organiziral je šolstvo za tuje narode: na Pruskem, Danskem, Švedskem, Norveškem, Nizozemskem in Angliškem. Tako se je zgodilo, da njegova oba višje omenjena spisa že pred dvema stoletima sta bila v

poleg tega njemu najljubši. Kajti Kristus je za vse zgubljene prišel in je vseh odrešnik razun teh, ki bi po neveri in neubogljivosti njegovo udeležanje od sebe odvernil: otroci se torej po neveri in neubogljivosti še niso odvernil; so tedaj Kristovi brez premembe, kakor sam pravi, da takošnih je kraljestvo božje. Ti so pervine zemlje Bogu in Jagnjetu, kateri se niso z ženami, t. j. s nerednimi pohotnimi željami ognusili, ampak hodijo za Jagnjetom, kamor koli gre. (Razodet. sv. J. 14, 4.)

Tretjič ceni Bog otroke visoko zato, ker so posebno in najpervo orodje njegove hvale. O tem priča psalm 8.: da iz ust dojenčkov in teh, kateri persa uživajo, jako pokazuje svojo moč za prepričanje in osramotenje svojih sovražnikov. Kako se pa to zgodi, da bi oni bili Bogu tako veljavni pripomoček proti nasprotnikom, tega mi nerazumemo; Bog preiskovavec vsega ve in razume.

Da imajo biti otroci svojim staršem dražji od srebra, zlata, biserov in dragih kamenov, to poznajo iz tega, ako eno z drugim primerjajo.

Najprej so srebro, zlato in druge te reči gotovo mrtvo blago in nič več ko glina, nekaj malo drugače in lepše prežgane: otroci pa so živi obraz živega Boga.

Verh tega so srebro in zlato reči precej po stvarjenji le z besedo storjene: a otroci pa so tista stvar, o kateri se je vzvišena Sv. Trojica posebno posvetovala, in kateri so s persti samega Boga mojstersko izobraženi.

Dalje srebro, zlato in te druge reči minejo in zginajo; otroci so pa dedišтво neumerljivo; kajti čeravno umro, vendar ne zginajo, ampak prehajajo iz telesa umerljivega v neumerljivost. Zato je Bog Hiobu vse, kar mu je bil vzel, po dvojno vračal, otrok pa dal samo toliko, kolikor jih je prej imel: pa še to je bilo podvojno, ker prvi niso bili zginili (kakor druge te odvzete reči), ampak samo so bili prenešeni k Bogu; tam so

Amsterdamu v latinski jezik prestavljena; pozneje pa sta služila vsem slovečim pedagogom v onih deželah za podlago vseh njihovih pedagoških spisov, kateri so do sedaj v teh jezikih pisani.

Rokopis, kateri je v českem jeziku s pomočjo českega muzeja natisnjen, je do dandanes še izverstno ohranjen. Ni sicer z roko Komenskega pisan, nahajajo se pa na vsaki strani v njem poprave in pripiske od njega, tako da je toliko vreden, kakor bi bil od Komenskega samega spisan.

Da bi vsaki čitatelj spis dobro razumel, bodi še omenjeno, da Komenski ko husita ni pisal za katolike, torej se ne sme nobeden čuditi, da se v spisu nekaj nahaja, kar bi katoličan ne rad slišal in videl; ali da nekaj pomanjkuje, kar bi v katoliški odgojiteljski knjigi biti moralo. Tota prestava je besedna zato, ker „Informatorium“, t. j. priprava šole materinske nema tega namena, da bi bila ko vvod za odgojevanje katoliško, akoravno podlage, ktere je Komensky kot pansofos spisal, veljajo dandanes ravno tako, kakor so za njegovega veka veljale, in akoravno je mi dandanes tako rabimo, kot da bi bile v naši dobi napravljene: ampak nam je kot spomin napredka v vednosti odgojiteljski za dobe Komenskega.

se njemu hranili, dokler niso drugi za njimi prišli, in imel je je v nebesih in na veki je bode imel po dvojno.

Četertič. Druge te reči vzamejo se iz zemlje: otroci pa izhajajo iz bitnosti naše in so kakor mi; in za to smo njim dolžni to ljubezen in spoštljivost, katero imamo sami do sebe. Tako je tudi v naravi vseh živali Bog vcepil nagnjenost k lastnemu plodu, da bi ga ravno s svojim življenjem ljubile: zato pa srebro in te brezdušne reči ima se za malikovalstvo.

Petič. Zlato in srebro in drugi dragi kamni hodijo od enega do drugega, nobenemu niso lastni, ampak so občno blago vseh: vsak otrok pa daja se staršim kot lastni dar od Boga, in to kot dar tako lastni, da ga noben na svetu ni kupiti ni obsoditi ne more, niti on sam sebe, ker je del in nespremenljivo dedištvu nebes.

Šestič. Srebro, zlato in kateremu koli blagu (česarvno so i to dari božji) ni obljubil Bog angeljev varhov iz neba, ampak navadno se s temi vrag tovarši, družni in vtikuje, da bi te reči kot zanjke proti človeku potreboval, ž njimi ga k lakomnosti, napuhu, prevzetnosti, požrešnosti itd., kakor z nekakimi vrvi pritegoval: ali otrokom so vedno dani kot varhi sveti angelji, kakor Kristus svedoči (Mat. 18, 10.) tako da, kdor otroke v hiši ima, zagotovljen je, da angelje v hiši ima; kdor otroka varuje, zagotovljen biti more, da angelje varuje, kateri so tu nazoči in njemu (otroku) služijo in pazijo, da ne bi po nemarnem se pobil; kdor s otrokom svojim v nočni temi oklenjen počiva, prepričan bodi, da ima okoli sebe angelje za stražo, da ne bi duh teme pristopiti mogel. Kako radostne so te reči! kakšno predrago blago je to, ki ima take dobre reči za seboj!

Sedmič. Srebro, zlato in drugo zunanje blago ne dajajo milosti božje, in niso nam pred jezo njegovo nobena obramba, kakor pa otroci: kajti Bog je zavoljo nedolžnosti njihove ž njimi ljubeznjiv, za nje in ž njimi tudi staršim pogostoma prizanaša:

Kar se pa dotika, mnogih misli, katere Komensky v spisu svojem podaja, ne bo vsaki učitelj in pedagog natanko za nje glasoval, vendar imajo nekaj dobrega in koristnega v sebi. Konečno je treba zavoljo razumevanja tega spisa opomniti, da Komensky razdeljuje čas šolski na štiri dobe ali šole: „t. j. prva šola je šola materna, t. j. materino naročje, kjer ima otrok do šestega leta ostati; druga šola je šola občinska, kjer se v maternem jeziku poučuje, in v katero ima vsak otrok od šestega do dvanajsetega leta hoditi; taka šola naj je v vsakem mestu, tergu in v vsaki vasi brez izjemka, pravi Komensky; tretja šola latinska (naše srednje šole), kjer se mladeniči v jezikih in drugih vednostih poučujejo od dvanajsetega do osemnajsetega leta; četrta šola akademija (vseučilišče), kjer se ima učiti ta, kateri se je za njo odločil, višjih vednosti, teologije, medicine, jurisprudence in filozofije; tudi ima vsak dve ali tri leta izročiti za popotovanje, tako naj bi v letu 24. ali 25. vse dokončano bilo“.

Iz tega vidimo, da je Komensky učilni plan dobro razdelil, in da še dandanes služi njegov predlog kot vodilo pri osnovanju naših šol.

kakor izgled Ninivških otrok svedoči, da je, ker jih je bilo tako veliko, Bog brezbožnemu mestu prizanesel (Jonas 4, 11.)

Osmič. V namnoženji blaga ni življenje človeka, kakor Kristus svedoči (Luk. 12, 15.); zato, ker hrana ne siti, flašter ne zdravi, obleka ne greje, kedar Bog odjema blagoslov. (Devtr. 8, 3. Modr. 16, 12, 26.), a pri otrocih in za otroke je zmerom zagotovljen blagoslov, da bi bilo mogoče, rediti je. Ako Bog skerbi za mlade krokarje, ki k njemu vpijó, kako bi ne skerbel za otroke, za svojo lastno podobo? Za to je dobro rekel dr. Luther: „Ne mi hranimo otroke svoje, ampak oni hranijo nas; kajti zavoljo njih nedolžnosti daja Bog brano, in mi stari grešniki hranimo se pri njih“.

Slednjič. Srebro, zlato in biseri ne morejo nas o ničem poučiti, razen o tem kakor druge stvari, namreč o znanosti božje moči, modrosti in dobroti; ali otroci so nam kot izgled čednosti postavljeni, da bi mi od njih se učili ponižnosti, tihosti, dobrotljivosti in pomirljivosti. O tem gotovo Kristus pravi: „Ako se ne spreobernet, in ako ne boste kakor deca, nikar ne boste prišli v kraljevstvo nebeško“. (Mat. 18, 3.) Ker nam torej Bog otroke kot učitelje predstavlja in daja, imamo je kot učitelje s svetim strahom spoštovati. (Dalje prih.)

Zgodovina v narodnej šoli.

(Janko Žirovnik.)

IX.

Lykurg in Solon.

(Dalje in konec.)

Videli smo, kako je Lykurg Šparto uredil sè svojo ustavo. A njegova ustava nej bila vsemu narodu koristna in je le dobro služila aristokraciji. Ona se je trudila vso moč v roke dobiti, kar se jej je tudi posrečilo. In baš to nej ugajalo narodu; od tod toliko uporov in prekacij.

In v Atenah je bilo prav tako. Tudi v Atenah so prvotno vladali kralji, koje je pa po malem aristokracija izpodkopala ter si prisvojila do malega vso moč. Toda atenski narod nej bil zadovoljen s tako vlado, ker ga je jako žulil aristokratičen jarem. Poleg tega je pa še aristokracija zlorabila svojo moč, kar je še boljše vznemirjalo narod. Da bi se pa izognila pretečej nevarnosti, je aristokracija volila Drakona pervega arhonta in mu ukazala, naj napiše „nekedanje pravo navad.“ To „nekedanje pravo navad“ je pač nekoliko oviralo svojevoljnost, a nej zadovoljilo naroda, ker je bilo baš barbarično ter ne času primerno; posebno naredbe o dolgovih so pogreznole vse gospodarstvo in posužnjile dokaj naroda. In baš to je pruzročilo, da se je jelo jako — kuhati ter so pretili največji boji in morije.

V tem časi, ko se je tako „k hudem vremeni“ napravljalo, je bil voljen Solon (594) prvega arhonta, z ukazom naj spravi aristokracijo z drugim narodom. Tudi on je bil plemenitaš, a zmeren in pošten. Tudi on je potoval po tujih deželah ter studiral njih ustave, kakor pred 300 leti Lykurg.

Kot državnik je nazaj dobil Atenčanom Salamido. Narod mu je vse zaupal; še celó vladarja ga je hotel imeti a on je bil prepošten, da bi se bil tega poslužil.

Spoznavši, kako pogubljive so naredbe o dolgovih, uredil je najpervo to stvar. Odpravil je životno poroštvo in osvobodil sužnje brez odškodnine, kojih so se radi njih dolgov polastili upniki in one, koji so uže bili v tujino prodani, je kupila država na svoje stroške ter jih potem osvobodila. A tudi onim, ki nejsjo životno porok bili, ampak le svoja posestva zastavili, je olajšal breme. Določil je namreč, da je imel novi za 27 % manjšo vrednost a isto veljavo, katero stari denar.

Odpravil je tudi ono postavo o životnem poroštvu in o sužnosti. Da bi aristokracija preveč ne obogatela in drugi narod nasprotno ne ubožal, določil je „maximum“ posestev, kojega nej smel nihče prekoračiti.

A ne samo v socialnem življenji, temveč tudi v političnem je trebalo radikalne reformacije. V ta namen je spremenil aristokracijo v timokracijo, t. j. aristokracijo po rodu v aristokracijo po posestvih. On je namreč razdelil vse državljane po velikosti posestev ali po povprečni kvantiteti njih žita, olja in vina. Ta timokracija se začetkoma nej veliko razločevala od prejšnje aristokracije, a je bila v praksi radi tega važna, ker so se po njej odmerjala bremena (posebno za vojsko), in ker je vsak državljan smel višje uradnike voliti in je torej volil tiste, koji so njegovemu mišljenju ugajali.

Bile so štiri verste. V pervej versti so bili tisti, kateri so imeli 500 medimnov žita (ali v omeri toliko olja ali vina); oni so morali odzdaj vzderžavati brodovje.

V drugej so bili tisti, kateri so vsaj 300 medimnov pridelavali; oni so bili v vojski jezdeci in so morali še enega hlapca jezdeca sè sabo pripeljati.

V tretjej versti so bili drugi državljani, kateri so pridelavali do 200 medimnov; oni so bili v vojski težko oboroženi (hopliti). —

V štertej versti so pa bili vseh davkov prosti delalci, navadni rokodelci, kupci in sploh taki, kateri so imeli le premakljivo premoženje.

Solon je vpeljal v svojej ustavi narodno skupščino (eklezijo), h katerej je smel priiti vsak 20 let star državljan, ter tam govoriti in staviti nasvete. Ona je imela v rokah postavodajalstvo, volila državne uradnike, krivične odstavljala, dovoljevala davke, pregledavala državne račune in sploh vo-

dila državo ter odločevala vojsko ali mir. Pred demokratičnem pretiranjem jo je varoval „veliki svet“, kajti noben nasvet nej prišel na dnevni red narodne skupščine, kojega nej preje on odobril in če ga je overgel nej v istem letu več prišel pred njo. Dalje je moral vsak nasvet za prenarejenje sočih postav presretavati posebni odsek državljanov, potem ga je moralo 5 od narodne skupščine voljenih mož zagovarjati. A predno se je sklepalo o njem, se je moral za svoje menenje popitati „veliki svet“. —

Deržavo je upravljal ter vodil „veliki svet“ v kojega je vsaka versta po srečki volila 100 svetovalcev. Vsak svetovalec je moral biti vsaj 30 let star. „Veliki svet“ je imel (berže ko ne) javno sejo vsaki dan ter nadzoroval vso upravo in finance in se posvetoval o deržavnih zadevah, predno so prišle pred narodno skupščino. Deseti del tega „svéta“ je bil upravljni odsek, kateri je vsak mesec menjal in imel opravljati vse zadeve. Radi tega je imel ves dan dosta opravila in torej stanoval v posebnej hiši (Prytaneum) ter za to dobival odškodnino iz deržavne blagajnice.

Deržavni uradniki koje je imenovala deržava, so službovali brezplačno in koncem svojega službovanja morali račun polagati. Najvažniši uradniki so bili arhonti, koje je smel vsak 20 letni atiški deržavljan voliti, a le iz perve verste. Preje so imeli arhonti skoraj vso moč v rokah, dočim so po Solonovej ustavi morali dokaj pravic „velikemu svétu“ odstopiti.

V vojski so bili najvišji urad strategji (generali), koje je imenovala vsako leto narodna skupščina in sicer desetero. Oni so vodili v miru vojaške zadeve ter v vojski zapovedavali vsi, ali pa je bil le eden nadvojvodo imenovan. Vsak atiški deržavljan je moral biti vojak od 18. do 60. leta in sicer brezplačno, dokler se nej pozneje (okolo 150 let po Solonu) dajal neki „sold“.

Sodnije so bile porotne. Vsako leto so arhonti izsrečkali iz vsake verste 1000 vsaj 30 let starih deržavljanov, kateri so bili v bodočem letu sodniki (heliasti). Najvišja sodnija pa je bil areopag, čegar udje so bili vsi bivši arhonti in sicer za vse življenje. Areopag je odločeval o umoru in dr. ter nadzoroval vlado in deržavljanje.

Solon je pa tudi skerbel za odgojo in je posebno pospeševal životovanje, kar je dober sad rodilo v poznejših vojskah.

Tako je tedaj Solon prvi pri Helenih omejil moč aristokratov v demokratičnem smislu. Če tudi so najvišje službe ostale v rokah plemenitašev, je vendar drugi narod dobil toliko upljiva, da je vsacega nepriljubljenega kompetenta za kako službo odbil in uradnike, ki so se kaj pogrešili, posadil na zatožno klop. Če tudi je bila Solonova sistema nekoliko omahljiva, vendar je bil to prvi korak k demokraciji, ki je pa bil

za prehodno dobo izversten. Po Solonovej ustavi postal je vsaj kmet in sploh državljan sloboden ter dobil veselje do tega, kar je sam smel nasvetovati in govoriti. In Solon je svojo ustavo na vsak način hotel utrditi in je radi tega pozval vse atiške državljane, naj prisegó, da ne bodo v prihodnjih desetih letih njegove ustave nič spremenili, mislé si, da se je bodo v 10 letih tako privadili, da niti mislili ne bodo na kako spremembo. —

Kljubu tem modrim naredbam vendar ne popolnoma polegla strast mej aristokracijo in drugim narodom. In Solon je še moral čakati tiranido v Atenah, dasi je z „vsemi štirimi“ proti delal; vse je bilo zastoj. Umerl je, še predno se je mir vernil, v osemdesetem letu svoje starosti (559).

Vendar so Atenčani pozneje pregnali s pomočjo aristokracije tirana. Radi tega si je pa tudi aristokracija hotela vso moč prilastiti, kar jej je pa izpodletelo, ker so nekateri plemenitaši uže sami sprevideli, da se uže močnim državljanom ne mogó pravice jemati. Zato se je pa Solonova ustava, nekoliko v demokratičnem duhu prenarejena, vzdržala in je bilo na tej podlagi Atenčanom mogoče do tako visoke kulturne stopinje dospeti, da jih še dan danes ves svet občuduje.

Ali bo kranjsko šolstvo napredovalo?

To vprašanje nam je na misel prišlo, ko smo čitali v zadnjih številkah „L. Sch.“ obširna poročila o delovanji kranjskega deželnega šolskega sveta. Ker nam je pred vsem samo stvar pred očmi, ker nam je namreč samo napredek šolstva na serci, ne oziraje se na osebo, ali celó na politiko za šolo delajočih mož, zato hočemo danes nepristransko opazovati razvijanje kranjskega šolstva v najnovejši dobi. — Kakor se z ene strani mora reči, da so sedanji voditelji kranjskega učiteljstva lanski deželni učiteljski skupščini nekako nalašč vsilili obraz nemško-politične skupščine, tako se pa tudi ne sme tajiti, da je mej sklepi kranjske konference razen mnovega plevela tudi marsikatero zdravo zernce, marsikatera dobra misel bila, ki more izpeljana gotovo le koristiti šolstvu in učiteljstvu kranjskemu. Ti sklepi so sicer deloma uže norma v raznih ukazih in postavah in se po drugih deželah uže djansko izpolnujejo, deloma se je pa tudi lanski deželni zbor iz lastnega nagiba nanje oziral. Vendar je pa tudi vmes nekaj novih nasvetov. Deželni šolski svet kranjski je sklepe prve skupščine te verste vestno pretresoval, kar je samo na sebi prav lepo, da se glas strokovnjakov posluša, dasi bi sicer od vlade tudi neprevidna nezahvala bila, ako bi svoje priveržence prezirala. — Pa tudi v drugem obziru si prizadeva kranjski deželni šolski svet, da bi pomagal na noge svojim šolam, da bi zboljšal stanje svojim učiteljem, in da bi s tem

v prejšnjih letih od deželnega zbora in od samega sebe storjene grehe popravil.

Tako je odpravil uže skoro popolnem škodljivi inštitut podučiteljev, ki so na Kranjskem — 280 gld. plače imeli, in ki po drugih deželah še z večjo plačo šolskim gosposkam največje sitnosti delajo. Ustanovljuje na mesta podučiteljska učiteljske službe, kar gotovo pospešuje šolstvo, če tudi ni prav v smislu šolskih postav. Kranjski deželni šolski svet je začel tudi šole razširjevati in nove ustanovljati. Je sicer to gotovo že zadnji čas v 19. stoletju, kajti gotovo je sramota za sedanji čas, da imajo tergi in mesta le enorazredne šole, ali da imajo fare s 500 in 600 otrok le po enega učitelja. Tudi povišuje v najnovejšem času nizke učiteljske plače po 400 gld. na 450 in 500 gld. To so pglavitne poteze najnovejšega, še dovolj marljivega delovanja kranjskega deželnega šolskega sveta; drugih manjših naredeb ne utegnemo omenjati. Prašamo zdaj: Bode-li s temi naredbami pomagano kranjskemu šolstvu? Nepristransko rečeno: nekoliko gotovo. Vendar pa ta trud ne bo imel toliko vspeha, kolikor ga zasluži in kolikor bi ga bilo želeti. Vzroki, ki bodo te naredbe opovirali, so: 1) pomanjkanje učiteljstva; 2) nemško politikovanje s šolo in učiteljem.

Kaj bodo pomagale Kranjcem nove šole, nova poslopja, razširjene šole, zboljšane plače, če pa učiteljev tako zelo primanjkuje? Malo zboljšane plače bodo privabile nekaj več, toda tudi le malo učiteljev. Ljubljanski učiteljišči boste dali res nekaj novih moči, pa je vprašanje, bodo li-te hoteli ostati v domači deželi? Za večji naraščaj učiteljev, oziroma učiteljskih kandidatov bi se imelo v Ljubljani s pripravljevalnim razredom skrbeti, kakor je to po drugih deželah, n. pr. na Štajerskem, kjer imata ta tečaja v Gradci in Mariboru po 60 in več učencev. Zakaj se tak tečaj še v Ljubljani ni otvoril?

Poglavitni vzrok in sicer najškodljivši je ta, da se hoče vlada in nemška stranka šole in učiteljev za svoje politične namene kot sredstvo posluževati.

Kranjski deželni šolski svet naj pomisli, kakošni možje sedé v kranjskih krajnih šolskih svetih, kako so kranjski učitelji omikani in kakošni vpljiv še ima narodno duhovstvo na kranjsko šolstvo.

Če vse to preudari, mora razvidéti, da je prazno prizadevanje s pomočjo šole boljša tla nemštvu pripraviti. Krajni šolski svetovalci so malo omikani, terdi slovenski kmetje. Koliko truda je tu treba, da se jih vsaj malo za napredek na narodni podlagi navduši. A tudi kranjski učitelji, dasi marljivi in delavni, nimajo tolike samostalne omike, toliko časa, a še manj navdušenosti, da bi Vam tudi v zadevi politike zanesljivi pomagale biti mogli. Sicer je pa pri kranjskem ljudstvu duhovščina

še mogočna voditeljica. Ona upljiva še mnogo na kmeta, in ga hujska proti šoli in učitelju, katerih tudi drugi povsvetni omikani domoljubi v takih okoliščinah braniti ne morejo.

Proč torej z nemško politiko pri krajskih slovenskih učiteljih, proč s hujskanjem po „L. Sch.“, proč z zatiranjem narodnih učiteljev, proč z nemščino po enorazrednih šolah, kratko rečeno: proč z vsem političnim preprirom pri šolstvu in potem bode — uže napredovalo kranjsko šolstvo.

Dopisi.

Iz celjskega okraja. V novejšem času se je tukaj pri šolstvu prav veliko storilo, posebno kar zadeva razširjenje šol. Leta 1870. je bilo v tem okraju 16 učiteljev. Po dva razreda sta takrat bila v Žavcu, Vojniku in Št. Jurju; po eden razred pa v Grižah, Št. Pavlu, Št. Petru, Galiciji, Šmartnu, Doberni, Novicerkvi, Frankolju, Teharjih in Kalobjih.

Sedaj pa že ima ta okraj 25 učiteljev. Razširile so se v tri razrede šole v Žavcu (kjer je že tudi, ako bo treba 4. razred dovoljen in pripravljen), Vojniku in v Št. Jurju, v dva razreda šole v Teharjih, Št. Pavlu, Doberni in v Novicerkvi, pred temi nova dvorazredna šola v Petrovčah. Novi enorazredni šoli v Prožinu, zgoraj Štorske postaje in v Svetini, na katerih so službe že razpisane bile, imeli bodo tudi skoraj svoja učitelja. Šola v Št. Pavlu je sedaj v trirazredno razširjena, in tudi Št. Jurska bo štirirazredna, Novocerkevka trirazredna v kratkem postala. Od vis. dež. š. sveta je trirazredna slov. šola za celjsko okolico dovoljena in obč. odbor je 18. jan. t. l. pet udov v krajni š. svet za to novo šolo volil. Te službe, ktere utegnejo 3. verste biti, se bodo slehern čas razpisale. Z ukom naj se že aprila, ali najpozneje novembra prične. Ako se bo okolica s mestom sporazumela, se bo najberž prejšnje šolsko poslopje vstric farne cerkve v novo šolo porabilo. Tako je tudi od vis. dež. š. sveta dvorazredna šola 3. verste v Lubečni, med Vojnikom in Št. Jurjem in enorazredna šola v Malihdolah med Vojnikom in Črešnicami 4. verste dovoljena. V Lubečni je pripravljen neki premožni posestnik hišo za šolo dati. S prihodnjim šolskim letom se zna tudi tukaj z ukom pričeti. Kodaj pa v Malihdolah, se ne da reči; kakor se bo reč od prave strani prijela. V Grižah, kjer je okoli 300 šolske dece, bi bila tudi dva- ali trirazredna šola primerna, ali čeravno se tam veliko kurilnega materijala — premoga skoplje, vendar se ne kaže preveliko ognja za razširjanje šole. Saj ga tamošnji g. kaplan s tem gasi, da pravi, da ni treba dvorazredne šole, kakor je neki lani kr. š. sveta od te misli odvrčal, in je potem pri starem ostalo. Seveda bi bilo sitno v dveh razredih kerš. nauk podučevati. V kratkem času bo tedaj celjski okraj imel 18 šol in (razun mesta) 36 učiteljev. To je lepo število in lep napredek.

Iz Kroke. Dovolj mi, dragi „Učitelj“, da ti o tukajšnji šoli nekatere čertice pišem ter pojasnim njeni stan.

Kakor ti bode, ljubi „Učitelj“, gotovo znano, bila je tukajšnja šola

celo preteklo leto brez učitelja, in to, gotovo na obilno kvar podukaželjni mladini kakor tudi v obilo težavo novo prišlemu učitelju. Kedor je skušal, kaj se pravi, celo leto v nemar puščeno mladino učiti, ta bode že vedel, kaj je težavno na sveti. — Vsa šolska mladina je gotovo tretjino pozabila, kar je pred letom znala; oni pa, ki so še po eno leto v šolo hodili, so pozabili gotovo nad polovico; obilo onih je pa pričetnikom enakih. Vsa šolska mladež je, da lahko rečem, z enim letom poldrugo leto izgubila. A pregovor pravi: „Kar časa zamudiš, ga vekomaj izgubiš. —

Tukajšnja šola šteje za vsakdanjo šolo 144, za ponavljavno pa 37 učencev in učenk. V vsakdanjo šolo hodi sedaj 152 otrok, in sicer v I. oddelek 97, v II. oddelek 55 dečkov in deklic, med temi je 10 iz drugih, ne tu sem všolanih vasi. V ponavljavno šolo hodi 42 učencev in učenk. Iz tega sporočila je razvidno, da je šola dosta dobro obiskovana, kajti enako obiskovanje se more le v mestih komaj pričakovati, posebno velja to za Kranjsko.

Da je pa za blizo polovico učencev v I. oddelku več, nego v II., temu je edini ta vzrok, da lansko leto učitelja ni bilo.

Radoveden bodeš gotovo, dragi čitatelj, kako je pa ta šola z drugimi potrebščinami oskerbljena. Hočem Ti tudi v tem postreči. — Ko sem ravno pred četirimi meseci se tu sem preselil, ogledal sem najpred šolo in šolske reči, kajti nadejal sem se, da dobim vse v najboljšem stanu in redu, a dobil sem proti svojemu pričakovanju vse ravno nasproti, tako, da sem se prestrašil, ter si mislil, tu ne bo kar pričeti mogoče. Šolska okna, klopi, tla, table, peč itd. bilo je tako v slabem stanu, kakor da bi učitelja že 10 let tu ne bilo. Od kot to zapuščenje i unemarnost, ne znam? —

Tu mi družega ni bilo storiti, nego vse potrebščine kraj. šol. svetu nemudoma naznaniti. In tu gre čast kraj. šol. svetu, kajti nemudoma se je lotil šolskega popravljevanja. Naročil je berž novo platneno stensko in leseno šolsko tablo, šolsko omaro, potrebne postavne tiskovine, (teh do sedaj ni bilo), šolske tintnike, katerih je čisto manjkalo itd.

Kako se je pa zaradi šolskega učenja in učnih ur učinilo? Po navetu predsednika kraj. šol. sveta sklical je občinski predstojnik na 6. listopada redno sejo, koje so se vdeležili vsi udje razun g. župnika. Tu se je obravnovalo:

1) Kako bi se vsakdanja šola vredila, da bi se kolikor mogoče dober vspeh dosegel.

Tu so bili vsi udje z učiteljem edinih misli, namreč, da se zaradi obilnega števila učencev, šola v poldnevno prestroji, (do sedaj hodili so vsi učenci ob enem v šolo) nadalje se enoglasno sprejme učiteljev predlog, da se učenci II. oddelka namesto po 2 uri, po 3 ure vsaki dan učé.

2. Za ponavljavno šolo se zopet učiteljev predlog poterdi, namreč, da se ponavljavna šola postavno 6 učnih ur brez veronauka na teden učí, in sicer zaradi krajnih razmer naslednje dni:

Vsaki četrtek popoldne od 1—3 ure deklice, od 3—5 ure dečki; potem imajo dečki še vsako nedeljo od 8—10. ure poduk.

Vse kar se je sklenilo, se je deloma vže izpolnilo, deloma se iz-

polnuje. — Vidi se iz tega, da se tukajšnji šol. svet za šolo briga, in da mu je uk mladine pri sreči. Slava mu! Žalibože, da je tako malo takih šol. svetov po deželi. Toliko za zdaj, drugo pot zopet kaj, ako je drago.*

M. K.

Iz Ljutomera 7. februarja. (Izvirni dopis.) Marsikedo misli, da je narodna šola našega terga tako upravljena in preskerbljena, da naj bi tudi druge šole bile take po Slovenskem. A, kedor tako sodi, ta slabo sodi.** Kaj? poreče jeden ali drugi, od 1868. leta tako sloveči Ljutomer pač nej tak v šolstvenem oziru! Tako je! poznavatelj ljutomerskih omer istino govori, ako pravi, da je naša šola na slabih (? Ur.) nogah. Kedo pa je uzrok temu? Učiteljstvo gotovo ne, nego šolsko svetovalstvo. Uže skoro pol leta iščejo menjkajočega podučitelja pa še zdaj ga nejmamo! Vsled tega se I. deški razred ne podučuje, nego li kerpa polovičarsko, kajti eno uro ide jeden, eno uro zopet drugi izmej učiteljstva drugih razredov v ta ubogi panj brez matice, kolikor je pač mogoče žertvovati kateremu svojega časa. Učenci I. razreda hojevajo uže o polu dne daleč domov. Da stariši nejmajo veselja v šolo pošiljati k temu skromnemu poduku svoje detce, to se zna samo ob sebi. Radi teh nerednostij detca niti najpotrebnejših rekvizitov nejmajo. (? Ur.) In če jih kedo tudi ima, priroma pa jedva jedenkrat na teden v šolo, kaj se hoče storiti? In naj bi tudi vsaki dan vsi v šolo prihajali preskerbljeni z vsimi učnimi pomočki, vendar bi bil s takim podukom ta razred konec šol. leta 3krat prekratek za višji oddelek, kajti vsakedor, če tudi še besede „pedagogika“ slišal nej, more zdravo soditi, da posebno za I. razred narodne šole ne velja zistematični (!) poduk; še podučevanje in odgojevanje po grupah je v I. razredu ne mala umetnost, ako dotični učitelj hoče dobro napredovati. Kaj li poreko konec leta stariši na to, da ne bode niti eden (? Ur.) učenec sposoben za II. razred?

Zopet utegne kedo reči, da naj se pa naredi trirazredna šola iz 4razredne. Dobra misel. Jeli pa mogoče kacih 700 detce sedanjej uči, teljskej korparaciji podučevati? Ne! In če bi tudi število otrók ne bilo preveliko (kar pa je), morala bi se pa detca v premajhnih prostorih tiščati, kakor duše v vicah v pratiki, ali pa slaniki v sodu.

Pervlje sem rekel, da je tega zlega krivo šolsko svetovalstvo. To obzorišče pak je tako-le. Ko tu razpisujo kakovšno službo, gledajo, da pošljejo peneze za dotični inserat redakciji (resp. administraciji) tacega časnika, kojega slovensko učiteljstvo najmenje čita. Ako pa kura vendar kakovšno zerno najde, t. je kompetent, zdaj ga pa od vseh strani ogledavajo, če je Kranjec, ki bi utegol biti preveč „ultra“, preveč „hitzig“. Ako je Kranjec, odbijo ga, izgovarjaje se, češ, da nej iz nove šole, da se ne ve, kako bi pri nas služboval, kakor, da bi jih res imeli na izbirico. Sedaj je bila seja okr. šol. sveta ljutomerskega, dobro zna predsedništvo, da od sedaj ne smejo iz družih provincij učitelji na Štirska pred koncem avgusta, a vendar je tako křatkovidno, da ne razpiše službe v organu

*) Prosimo.

***) V vseh zadevah ne.

Ur.

Ur.

narodnih učiteljev slovenskega Štajerja. Pa res, zakaj neki? V kakovšen amerikansk žurnal bi moreda prvjlo poslalo razpis, ka-li?

To pa še nej vse. Ti ljudi si niti ne znajo (nečejo?) uže tu služečih učnih sil obderžati, dočim družih ne mogó (ne hoté?) dobiti. Lani so se tresli za par novičev doklade k skromnej remuneraciji, da bi bili s tem obderžali izvrstnega učitelja, g. Žirovnika.

Pa to še nej vse. Z g. Pernišekom delajo tu, kakor pres . . . z mehom! On je dobil pismo (privatno) od onda, kamor je bil kompetoval, da je za herbtom ostale korporacije tukajšnjega okraj. šol. sveta pisal onemu okr. glavarju v Sežani naš okr. glavar o Pernišeku laž. Pernišek je g. glavarja radi tega tožil, imel stroške, a g. glavar si še zdaj nej umil rok, ker si jih najberže umiti ne bode mogel. Okrajni šol. svetovalci: se radi tega sicer jezé, toda g. glavar jih uže zna potolažiti obljubovaje, da bode od sedaj za naprej g. Pernišeka izvrstno priporočal.

G. Pernišek je uže ovi mesec resignoval na sedanjo službo kot prehitzig „ultra“.

Slovstvo.

(„Schematismus der Volksschulen Steiermarks“) zá leto 1874. je izdal štajerski deželni šolski nadzornik Rožek v Gracii. To je tretji imenik štajerskih učiteljev. Prvi, izdan l. 1871. je bil v dodatku „Jahresbuch-a der Volksschullehrer Steiermarks“ od Kromerja, drugoga je izdal štajerski deželni šolski svet l. 1872. in tretjega nam je sedanji šolski nadzornik narodnih šol preskerbel, namreč sestavil in založil, za kar mu smemo biti učitelji prav hvaležni. Cena temu imeniku je 50 kr.; čisti dobiček je namenjen podpori učiteljskih kandidatov. Ta imenik obsega okrajna šolska svetovalstva, predsednike krajnih šolskih svetov, krajne šolske nadzornike ter vse učiteljstvo z dodanim rojstnim krajem in letom. Pregledovaje ta imenik smo našli, da je bilo lani javnih ljudskih šol na Štajerskem 680, 100 šol je bilo dovoljenih, a ne še popolnem organiziranih in ustavnovljenih, privatnih šol utnegne tudi dosta nad 50 biti. Število učiteljev soštevati, bi bilo prezamudno. Učiteljskih društev navaja imenik 33, ki so združena, razun 4 vsa pri štajerskem „Lehrerbundu.“

Iz tega imenika smo tudi to z veseljem poizvedeli, da ima zdaj skoro vsaka šola svojo učiteljico za ženska dela, ki je navadno učiteljeva soproga.

(„Predloge za stigmografično risanje“) v ljudskih šolah, izdal Jan. Kopšič, učitelj v Gracii — so prišle v 7. natisu na svitlo. — Mi moremo te risanske predloge priporočati slovenskim šolam, kar so uže pri prejšnjih natisih tudi razna deželna šolska svetovalstva storila. Predloge imajo tudi slovenski napis in morebiti bode g. Kopšič, (rodom slovenski učitelj) ves slovenski tekst preskerbel. Tudi radi tega zaslužijo, da je slovenski učitelji v šole uvedejo.

Cena 1. do 10. številke je 7. kr.
 „ 10., 11 in 12 „ „ 10 kr. in
 „ 13. številke „ 13 kr.
 Cena zvezka za vajo „ 4 kr.

(„Methodik der Volksschulen“) auf geschichtlicher Grundlage od dr. Friderika Dittes-a je izverstna knjiga, ki je lani na svitlo prišla in velja 2 gld. 50 kr. Ozira se posebno na nove šolske postavbe. Priporočati jo moremo zlasti učiteljskim bukvarnicam. — Kaj dober navod za mlade i tudi stare učitelje je „Mali računar,“ katerega je uže lani spisal okrajni šolski nadzornik Sommer v Celovci. Dobiva se po 50 kr. pri družbi sv. Mohorja, za ude njene samo po 40 kr. Ako si jo učitelji sami naročiti ne morete, verstite to marljivo izdelano slovensko knjigo vsaj v okrajne učiteljske bukvarnice. Ant. Hr.

(„Pevske vaje za narodne šole“) je sestavil po novih učnih načertih gospod Radoslav Škoflek, nadučitelj na Vranskem, in jih je poslal odboru „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“, da bi jih na svitlo dal. Odbor jih je poslal nekaterim izvendcem v presojo in jih bode skoro gotovo, ako stroški preveliki ne bodo, na dan spravil in morebiti v prilogi „Slovenskega učitelja“ priobčil.

(„Mali prirodopis s podobami“) in „Mala fizika v pogovorih“, kateri knjigi za narodne šole je poslovenil J. Lapanje, se uže tiskati. —

Šolske novice in drobtine.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta). V seji 28. januarja se je na znanje vzela naredba naučnega ministerstva o ustanovljenji pripravljevalnega razreda za učiteljske v Judenburgu in se je v tej zadevi potrebno ukrenilo. — Šolske gosposke in ljudske šole so se opozorile na spis prof. Eras. Schwaba „Der Schulgarten“ in na „Leitfaden bei dem Unterrichte in der neuen Mass- und Gewichtsordnung od prof. Ig. Schrotter-ja. Enorazredna šola v Slivnici pri Mariboru in 3razredna v Šmarji pri Jelšovcu ste se za en razred razširili. Izveršila so se še nekatera imenovanja in podelile starostne doklade.

(Iz državnega zbora). Odbor, ki je pretresoval dr. Wildauerjev predlog o državnem šolskem nadzorstvu, sprejel je sledeče: 1) Ude deželnega šolskega sveta naj cesar imenuje, razen odposlancev deželnega odbora. 2) Predstojniki političnih okrajnih gospok in župani samostojnih mestnih občin naj bodo predsedniki okrajnih šolskih gospok. 3) Okrajni šolski nadzorniki morajo biti strokovnjaki, imenujejo se na predlog deželnega šolskega sveta od ministerstva. Predsedniki krajnih šolskih svetov naj bodo občinski predstojniki ali pa tisti, katere volijo krajni šolski svetovalci iz svoje srede.

(Ministerjalni ukaz) od 8. febr. opominja šolske voditelje in okrajne šolske nadzornike na to, da morajo tudi pisanke, katere se v šoli rabijo in na katerih so razne podobščine, od ministerstva odobrene biti. Treba bode torej pisanke brez podobščin vpeljevati. Nam slovenskim učiteljem bode tudi zadnji čas že, da si oskerbimo dobrih pisank s primernimi ličnimi napisi v slovenskem jeziku. Morebiti vzame še odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ to stvar v roke.

(† Nemila smert) je pobrala 28. jan. slovečega slovenskega domljuba dr. E. Costo v Ljubljani, kar je za Slovence velika zguba. Bil je pokojni tudi zvest naročnik našega lista. — Umerli naš dobri sobrat, g. Tomaš Knežar, učitelj pri sv. Petru pod Gorami (v Kozjanskem okraji) je bil tudi ud našega društva in marljivi čitatelj „Učiteljev“. Bil je dober učitelj in naroden mož. Umerl je v 70. letu svoje starosti. Naj počiva v miru!

(Kranjsko šolstvo). Enorazredne šole v Leskovcu, Kerškem in v Radečah se bodo za en razred razširile. Plače 2. učitelja v Leskovcu bo 450, v Kerškem in Radečah 500 gld. V Trebnem in Čeremošnjah se bote enorazredni šoli tudi za en razred razširili, plače 2. učiteljev bodo v letu 76 — 450 gld. Učiteljske plače v Košani in Šturji (postojnski okraj) se bodo v prihodnjem letu od 400 gld. na 500 povišale. V planinskem okraji dobé podporo za nova šolska poslopja: Godovič 1200 gld., Vojsko 2100 gld., Ledine 1700 gld.

(Kranjski „Schulpfennig“) je imel lansko leto 908 gld. 10 kr. dohodkov in 835 gld. 25 kr. stroškov. Več kranjskih šol je z učili obdaroval.

(V odbor učiteljskega društva za mariborsko okolico) so prišli čisto novi udje: načelnik g. Nerad; namestnik g. „Baumgartner;“ zapisnikarja gg.: Ungar in Muršec; blagajnik g.: Serneč; odborniki gg.: Elšnik, Rošker in Poje.

(Ormuško učiteljsko društvo) je imelo minolo leto 60 gld. dohodkov in 49 gld. stroškov. Za odposlanca k zboru štajerskega „Lehrerbundu“ je bil pri zadnjem občenem zboru izvoljen g. Štefan Kovačič.

(Celjsko učiteljsko društvo) je vodilo sledeče gg. v novi odbor: Jože Bobisut, načelnik, Avg. Tisch, namestnik, M. Novak in J. Weiss, za pisatelja; Gr. Tribnik, blagajnik, L. Kovač, knjižničar, Fr. Vučnik st., Bl. Kropelj in K. Vrečar, odborniki.

† Že spet imamo zgubo tovariša potožiti. Umerl je Jože Belak, učitelj v Št. Janžu v Vinski gorici šoštanjkega okraja, še le 30 let star, na kervnem bljuvanji. Pokopan je bil 7. februarja t. l. Bodi mu zemljica lahka! Na njegovo mesto je znani Franc Škoflek, šoštanski podučitelj, zač. postavljen. Zeleti je o ranjkem kake čertice od katerega soseda, ki je z njim večkrat v dotiko prišel.*

(† Umerl je) č. g. Juri Zavašnik, kanonik in bivši cerkveni šolski nadzornik na Kranjskem od l. 1851. do 1869. —

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba na enorazredni šoli v Šetalah (okraj Rogatec) s 550 gld. in stan. do 28. febr. na kr. š. svet. Podučiteljska služba v Ljutomeru s 560 gld. (za prosilca z učiteljskim spričevalom) ali s 420 (brez tega spričevala) in 50 gld. doklade za poduk v petji. Podučiteljska služba na deški šoli v Mariboru s 640 (480) gld. do 10. marca na mestni šolski svet. Učiteljska služba na Hajdini (okraj Ptujski) s 550 gld. in stan. do 15. marca na dež. š. svet. Podučiteljska služba v Cerkevcih (ptujski okraj) s 440 (330) gld. do 15. m. na kr. š. svet.

Na Kranjskem: Nadučiteljska služba v Kočevji s 700 gld. in 80 gld. stanovnine do 28. febr. pri kr. š. svetu v Kočevji.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Štajerskem: G. Martin Terstenjak, učitelj v Cezanjevcih pri Ljutomeru, je dobil učiteljsko službo pri sv. Andreju v Slov. goricah. Novo imenovani podučitelj v Ljutomeru, g. Ivan Gregorič, orgljar v Radgoni, odpovedal se je tej službi; g. Ignaci Cizelj (iz Št. Ila) nadučitelj v Mozirji; g. Ivan Robič, defn. podučitelj v Ptuj.

Na Kranjskem: G. Šetina, poterj. uč. kandidat, zač. učitelj v Černomlji. G. Val. Krek, učitelj v Komendi pri Kamniku, gre začasni v pokoj.

Na Goriškem: Gosposdična Bavcon, učiteljica v Solkanu; g. J. Setničar (iz Šempasa) učitelj v Ajdovščini; g. Jerni Rajar (iz Lokavca), učitelj v Šempasu; g. Bl. Pernišek (iz Ljutomera) zač. učitelj v Lokavcu; g. Periz (iz Ročinja), učitelj v Podgori.

*) Prejeli smo o pokojnem nekaj kratkih čertic, katere priobčimo prihodnjč Ured.

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“

Za uredništvo odgovoren Dr. Lorenc. — Tisek „Narodne tiskarne“ v Mariboru.